

NATSKYGGER
DEADLY NIGHTSHADE

Ah, hvis det blot havde været et jordskælv! Én enkelt vældig rystelse og så færdig....man tæller de døde og de overlevende, og så er det løb kørt. Men denne beskidte sygdom! Selv de, som ikke er angrebet af den, bærer den i hjertet."

fra „Pesten“ af Albert Camus

Det er ikke muligt at stoppe op og tælle de døde, de smittede og de overlevende, hvis vi taler om AIDS. For hver gang du mærker pulsslaget i din krop, bliver mindst ét nyt menneske i verden smittet med HIV.

Men det er endnu vanskeligere at gøre regnskab over, hvordan sygdommen nu og fremover vil få indflydelse på vores liv, tanker og følelser.

Endnu her 10 år efter at sygdommen dukkede op, står vi tøvende og usikre over for den. Fortvivlelsen, usikkerheden og angsten har for længst bredt sig, og i dag klæber skæbnefællesskabet sig ubønhørligt til menneskeheden.

Vores eget møde med AIDS oplevede vi 7000 kilometer fra Danmark i Kagera-regionen i Tanzania. Her har det

dødelige virus spredt sig med dommedagsagtig hastighed, og selve grundlaget for samfundets fortsatte eksistens er truet.

Her kender alle mindst én, som er bukket under for AIDS.

Det var her i et af verdens fattigste områder og i denne ruin af tragedier, vi mødte de tre centrale personer i filmen: præsten Balira, sygeplejeren William og bedstemoderen Bernadetha.

Tre mennesker, som alle havde fået vendt op og ned på deres liv på grund af AIDS.

Tre mennesker, som på hver deres måde havde set og gennemlevet nogle af de værste sider livet kan byde os. Sider af uretfærdighed, som kan få os til at tvivle på, at der er en mening med livet.

Men døden er ofte indgangsporten til livet, og tragedien har mange gange to ansigter.

Det, der nemt kunne være blevet til en film om rædslerne i Kagera, forvandlede sig til en fortælling om tre mennesker, der på trods af deres umenneskelige skæbner stædigt holder fast i livet, troen og håbet.

Det er dem, der vidner for de døde.

„.....mennesket mægter store handlinger. Men hvis de ikke mægter den store følelse, interesserer det mig ikke“.

HÅBET LEVER ... ENDNU!

af Poul Rude

Set fra den gamle motorfærge „Victoria“, der larmende kæmper sig vej mod den travle havn i Bukoba, ånder alt fred og idyl i Kagera i det nordvestlige hjørne af Tanzania. Som på en god dansk sommerdag hæver himmelen sig højt og azurblåt over den grønne farve, der breder sig dominerende ud over det frodige og bakkede landskab. Fra Lake Victorias bred stævner de små fiskerbåde mod nord for at hente dagens fangst, og på fodboldbanen ved søen udkæmpes endnu et slag mellem to lokale hold. Folk fra oplandet haster i bil, i bus, på cykler og til fods mod markedspladsen i Bukoba, som er regionens hovedby, for at faldbyde deres varer - bananer, kaffe, te, bønner, tomater, bananlikør, lamper, knive. En ganske almindelig dag i Kagera.

Kaster en fremmed flygtigt sit blik rundt i det grønne Kagera, er det en eksotisk oplevelse, der møder ham. De store villaer, der ligger langs søbreddens asfalterede vej, har stadig en snert af tysk kolonialisme og engelsk overherredømme over sig. Tennisbanen, der engang udelukkende var forbeholdt de hvide, ligger der endnu ligesom klubhuset, hvor et skilt over døren stadigvæk proklamerer: „Members only“. Rygter i byen vil vide at selveste Humphrey Bogart har over-

nattet på byens førende hotel, Lake Hotel, da han havde hovedrollen i filmen „Afrikas Dronning“.

Flytter man derimod blikket i en lidt anden retning og fokuserer på folks sociale og økonomiske problemer, træder det eksotiske hurtigt i baggrunden.

Siden krigen mellem Tanzania og Uganda i 1978 er det stort set kun gået én vej for de 1,3 millioner mennesker, der lever i Kagera - nemlig tilbage.

Shambaen

For den enkelte familie er den fædrene jord - *shambaen* - omdrejningspunktet i livet. Den har gennem generationer været folks sikkerhed for et værdigt liv. Den har været garantien for, at de kunne spise sig mætte hver dag. Det var her, man blev født, og det var her, man blev begravet, og det selvom man havde levet sit voksenliv som professor ved Oxford University i England.

Krigen mod Uganda var det første alvorlige angreb på den sociale sikkerhed. Det næste var en ny landbrugspolitik og et kraftigt fald i kaffepriiserne på verdensmarkedet. Det sidste var den dødelige sygdom AIDS, der dukkede op første gang i Kagera i 1983. Den har tvunget det sociale system - familien - helt ned i knæ.

For første gang i historien kan familierne ikke længere leve af deres jord. Den garanti, som *shambaen* gennem generationer har været, er blevet erstattet med usikkerhed og angst for fremtiden.

AIDS rammer alle

Udelukkende at betragte AIDS som en sygdom, der kun rammer den enkelte og den nærmeste familie, er en fejltagelse. Den sætter sit umiskendelige præg i selv den mindste afkrog af samfundet.

Alle har enten en far, en søster, eller onkel, der er døde af AIDS. I skolerne mangler man lærere. På hospitalerne forsvinder sygeplejersker og læger. *Shambaer* ligger udyrkede hen. Grupper af forældreløse børn lever på gaden og forsøger at hutle sig igennem fra dag til dag ved alt forefaldende arbejde, tyveri og tiggeri.

Som ved den såkaldte dominoeffekt får hver brik, der vælter, indflydelse på andre brikker.

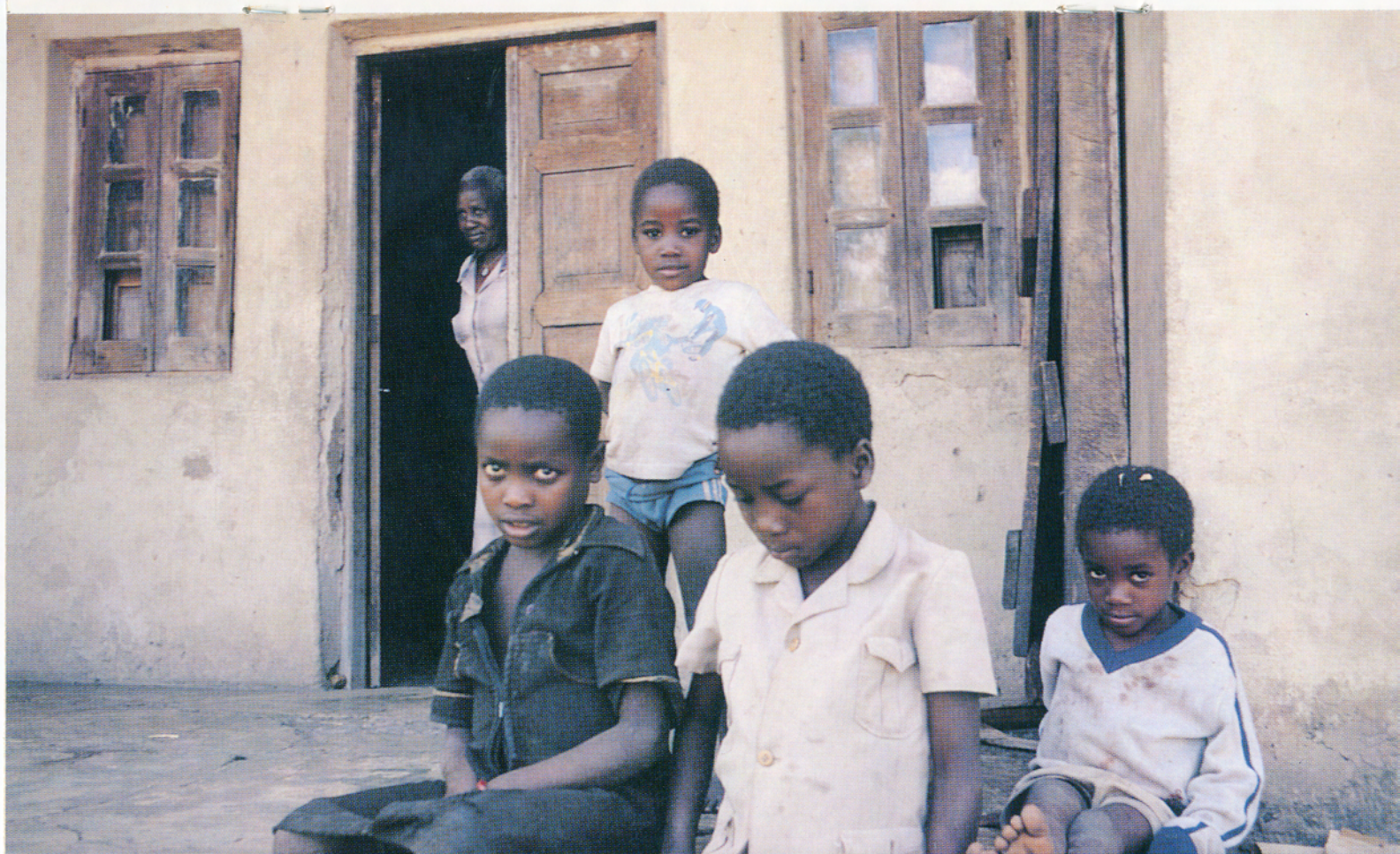
Al statistisk materiale om AIDS skal behandles med en vis forsigtighed. Stort set alle tal er anslåede størrelser. Alligevel er ingen i tvivl om, at der er tale om en epidemi, der breder sig med katastrofens hastighed. Ingen ved, hvor mange der er døde af sygdommen siden

1983. Et gæt fra eksperter i Kagera ligger på mellem 15.000 og 35.000 mennesker.

I Bukoba har læger på hospitalerne testet gravide kvinder i 1990. Af de kvinder, der blev testet var 22,2% HIV-positive. Det kan i nogen grad give et præj om tingenes tilstand, og der er ingen som helst tvivl om, at de HIV-positive skal tælles i hundrede-tusinder. Hjelpearbejdere i området anslår, at der er over 60.000 forældreløse børn i Kagera. Med så alarmerende tal i et af verdens fattigste områder skal der ikke megen fantasi til at forestille sig, hvad det betyder på længere sigt for de efterladte børn og voksne. I dag og mange år frem vil Kagera være afhængig af hjælp udefra, hvis de skal gøre sig håb om at bygge et værdigt og trygt samfund op for kommende generationer.

Både DANIDA og Folkekirkens Nødhjælp støtter lokale projekter i Kagera. I et tæt samarbejde med den lokale befolkning forsøger de at dæmme op for katastrofen og begrænse dens omfang.

Hver dag sejler fiskerne ud for at hente deres fangst hjem. Børnene spiller fodbold, og folk haster mod markedet. Hver dag står solen op over Kagera. Håbet lever endnu!

„Ikke engang statistikken formåede at åbne øjnene på befolkningen..... midt i deres uro bevarede de indtrykket af, at det hele drejede sig om et onde, der kunne være ubehageligt nok, men fremfor alt var af forbigående karakter“.

MESSE FOR MIT LAND

en prædiken af Pastor Joseph Bocko fra Kagera

Afrika har vi et ordsprog på Swahili, der siger:
"Mtu ni watu."

Det betyder: "Jeg er, hvad jeg er på grund af de mennesker, jeg lever iblandt."

At leve betyder at deltage. At leve betyder at dele. Alt det, der forhindrer os i at deltage og at dele, betragter vi som det onde.

Derfor er den værste straf, en afrikaner kan få, at blive isoleret og udelukket fra det normale liv.

For det er gennem fællesskabet, at ordet næstekærlighed får betydning. Det er i fællesskabet, at mennesker ser en mening med livet. Der er en stærk kraft i fællesskabet.

Gennem fællesskabet kommer vi hinanden ved, vi bliver helbredt, og det er her vi finder håbet.

Fra vores naboland Uganda, hvor jeg besøgte en ven sidste år, har jeg en historie, som jeg gerne vil fortælle. Den første aften, jeg var der, kom der en kvinde på besøg i huset.

Hun sagde: "Jeg kommer for at fortælle jer, at min datter, som længe har været syg af AIDS, snart skal dø."

Vi rejste os og gik med kvinden til hendes hjem for at støtte hende i den svære tid, hun gennemlevede.

Mens vi vågede ved den døende, fortalte vi historier, delte vores frustrationer og vores sorg, men vi talte også om håbet.

Og da hendes datter hørte, at der var en gæst fra Tanzania, sagde hun: "Kom hen til mig og hold mig i hånden." Da jeg tog hendes hånd, spurgte hun, om vi ville synge salmen "Rock of Ages" sammen med hende.

Mens vi sang andet vers af salmen, lukkede hun sine øjne og døde.

Oplevelsen lærte mig en meget vigtig ting i mit liv - nemlig kærlighed.

Kærlighed, der ikke anerkender kunstige skranke, nationale grænser eller kulturelle forskelle. Kærlighed, der ikke tillader partiskhed og forskelsbehandling.

Ethvert menneske i verden har brug for kærlighed. Ethvert menneske har brug for solidaritet og støtte.

Derfor er det vigtigt, at vi står til hinandens disposition - at vi står til rådighed.

I dagens Afrika presser de dårlige ting sig på og overskygger de mange gode ting, der sker.

Tørke, sult, sygdomme, krige, stammekonflikter og AIDS.... For enden af den mørke tunnel ser vi lys, men på samme

tid udvikler der sig en kolossal brand, og branden kræver enorme mængder vand for at blive bragt under kontrol. Lige nu er mængden af vand meget begrænset i forhold til brandens størrelse, og det er i den sammenhæng, vi har

brug for støtte fra verdenssamfundet. Det er i den sammenhæng, vi har brug for kærlighed fra vores brødre og søstre. Den kærlighed, der ikke spørger efter politiske holdninger eller hudfarve, men som lever fra menneske til menneske.

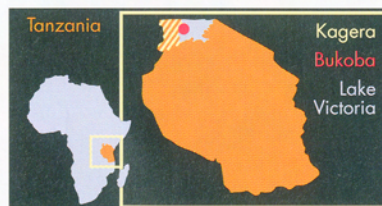
NATSKYGGER

51 minutter Danmark 1993

Instruktion og Manuskript Poul Rude og Anthony Dod Mantle
Producer Torben Robin Schmidt **Fotograf** Anthony Dod Mantle
Tonemester og Klipper Henrik Fleischer
Lydefterarbejde Henrik 'Gugge' Garnov
Komponist Søren Hyldgaard **Musik** Czech Symphony Orchestra

Produceret af Robin Film Production for Folkekirkens Nødhjælp og Statens Filmcentral med støtte fra DANIDA og Tips/Lotto-midlerne
Optaget i Kagera, Tanzania 1992

Distribution Statens Filmcentral **Film nr.** 61-094 **Video nr.** V61-094

Ved visning af filmen eller foredrag om AIDS i Afrika kan interesserede kontakte instruktør Poul Rude på telefon 86 15 85 54

„Den ondskab, der findes i verden stammer næsten altid fra uvidenhed, og den gode vilje kan afstedkomme lige så megen fortræd som den onde, dersom den ikke ved bedre besked“.

